

CAP DE L'ESTAT

19747 *LLEI ORGÀNICA 12/2003, de 24 d'octubre, per la qual s'autoritza la ratificació del Tractat d'adhesió a la Unió Europea de la República Txeca, la República d'Estònia, la República de Xipre, la República de Letònia, la República de Lituània, la República d'Hongria, la República de Malta, la República de Polònia, la República d'Eslovènia i la República Eslovaca.* («BOE» 257, de 27-10-2003.)

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei orgànica. Sapiguen: Que les Corts Generals han aprovat la Llei orgànica següent i jo la sanciono.

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

Amb la signatura a Atenes, el 16 d'abril de 2003, del Tractat d'adhesió de la República Txeca, la República d'Estònia, la República de Xipre, la República de Letònia, la República de Lituània, la República d'Hongria, la República de Malta, la República de Polònia, la República d'Eslovènia i la República Eslovaca culmina un procés negociador, iniciat al començament de 1998, per a la integració dels països esmentats a la Unió Europea.

De conformitat amb el que preveu l'article 93 de la nostra Constitució, cal que la prestació del consentiment de l'Estat per ratificar el Tractat d'adhesió esmentat sigui autoritzada mitjançant una llei orgànica, tal com va ocórrer amb motiu de l'adhesió de la República d'Àustria, la República de Finlàndia i del Regne de Suècia a la Unió Europea.

Article únic.

S'autoritza la ratificació pel Regne d'Espanya del Tractat, fet a Atenes el 16 d'abril de 2003, entre el Regne de Bèlgica, el Regne de Dinamarca, la República Federal d'Alemanya, la República Hel·lènica, el Regne d'Espanya, la República Francesa, Irlanda, la República Italiana, el Gran Ducat de Luxemburg, el Regne dels Països Baixos, la República d'Àustria, la República Portuguesa, la República de Finlàndia, el Regne de Suècia, el Regne Unit de Gran Bretanya i Irlanda del Nord i la República Txeca, la República d'Estònia, la República de Xipre, la República de Letònia, la República de Lituània, la República d'Hongria, la República de Malta, la República de Polònia, la República d'Eslovènia i la República Eslovaca, relatiu a l'adhesió de la República Txeca, la República d'Estònia, la República de Xipre, la República de Letònia, la República de Lituània, la República d'Hongria, la República de Malta, la República de Polònia, la República d'Eslovènia i la República Eslovaca a la Unió Europea.

Disposició final única.

Aquesta Llei orgànica entra en vigor l'endemà de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Per tant,

Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin aquesta Llei orgànica i que la facin complir.

Madrid, 24 d'octubre de 2003.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
JOSÉ MARÍA AZNAR LÓPEZ

19748 *LLEI ORGÀNICA 13/2003, de 24 d'octubre, de reforma de la Llei d'enjudiciament criminal en matèria de presó provisional.* («BOE» 257, de 27-10-2003.)

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei orgànica. Sapiguen: Que les Corts Generals han aprovat la Llei orgànica següent i jo la sanciono.

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

I

Aquesta Llei orgànica té per objecte reformar la regulació de la presó provisional. Es tracta d'una institució que ha estat objecte de diverses modificacions des de l'aprovació de la Constitució. Així, es van fer reformes de més o menys intensitat de la presó provisional per la Llei 16/1980, de 22 d'abril; la Llei orgànica 7/1983, de 23 d'abril; la Llei orgànica 10/1984, de 26 de desembre, i, finalment, la Llei orgànica 5/1995, de 22 de maig. Malgrat aquestes successives reformes, la presó provisional necessita una nova modificació, que no ha d'esperar la reforma global del nostre enjudiciament criminal.

Entre els objectius del Pacte d'Estat per a la reforma de la justícia hi ha el d'abordar «la reforma de la presó provisional, d'acord amb la jurisprudència del Tribunal Constitucional». La consecució d'aquest objectiu és urgent, perquè la jurisprudència del Tribunal Constitucional ha anat imposant requisits—amb el temps cada cop més clars i exigents— per tal que la institució de la presó provisional sigui respectuosa amb el contingut essencial del dret a la llibertat, tal com consagra l'article 17 de la Constitució, i del dret a la presumpció d'innocència, consagrat a l'article 24.2. Com ha assenyalat l'Alt Tribunal des d'una de les seves primeres sentències, la presó provisional se situa «... entre el deure estatal de perseguir el delictes eficaçment, d'una banda, i el deure estatal d'assegurar l'àmbit de la llibertat del ciutadà, de l'altra...» (STC 41/1982).

Sobre la presó provisional avui hi ha, en efecte, un cos de jurisprudència constitucional que els nostres tribunals han d'aplicar quotidianament i que en alguns aspectes no troba el seu reflex apropiat en la regulació legal de la institució. La millor prova de la urgència amb què cal emprendre la tasca d'adequar la Llei processal penal als postulats del Tribunal Constitucional en aquest tema és que el màxim intèrpret de la Constitució, en la sentència 47/2000, va elevar una autoqüestió d'inconstitucionalitat sobre els articles 503 i 504 de la Llei d'enjudiciament criminal.

II

El Tribunal Constitucional, de manera gradual però unívoca, ha anat establint una sèrie de característiques que la presó provisional ha de complir en tot cas per adequar-se als postulats de la nostra Constitució. D'entre aquestes, les que imposen més exigències i obliguen a aquesta reforma parcial de la institució són la seva excepcionalitat i, sobretot, la seva proporcionalitat.

L'excepcionalitat de la presó provisional significa que en el nostre ordenament jurídic la regla general ha de ser la llibertat de l'imputat o l'acusat durant la litispèndia del procés penal i, conseqüentment, que la pri-

vació de llibertat n'ha de ser l'excepció. Per tant, no hi pot haver més casos de presó provisional que els que la Llei preveu de manera taxativa i detallada raonablement.

També són importants les exigències que imposa a la legislació l'anomenat principi de proporcionalitat. Aquest principi reclama que les normes legals restrictives de drets fonamentals—i, en el que ara importa, la presó provisional, en qualitat de restrictiva dels drets a la llibertat i a la presumpció d'innocència— hagin de tenir un contingut tal que la limitació dels drets fonamentals que aquesta institució comporta sigui proporcionada a les finalitats que es pretenen assolir amb aquesta.

En primer terme, la proporcionalitat—que constitueix un canó de legitimitat de les restriccions de tot dret fonamental o llibertat pública— exigeix l'adequació de la presó provisional a determinades finalitats.

Això significa que no tota finalitat justifica la privació de llibertat de l'imputat o l'acusat durant un procés penal, sinó que aquesta mesura tan dràstica només és admissible per a la consecució de determinades finalitats constitucionalment legítimes: segons el Tribunal Constitucional, aquestes no són altres que assegurar el desenvolupament normal del procés i l'execució de la sentència, així com evitar el risc de reiteració delictiva (STC 47/2000).

En segon terme, la proporcionalitat no només exigeix que la mesura sigui adequada al compliment d'una finalitat constitucionalment legítima, sinó que el sacrifici que s'imposa a la llibertat de la persona sigui raonable en comparació amb la importància de la finalitat de la mesura (proporcionalitat en sentit estricte).

Aquesta Llei orgànica pretén donar resposta a aquesta necessitat imperiosa d'adequar la nostra Llei processal penal a les exigències constitucionals que s'acaben d'exposar.

III

Aquesta reforma du a terme un canvi notable en la regulació dels pressupòsits per a l'adopció de la presó provisional. En primer lloc, s'estableix un límit mínim per acordar la presó provisional d'un subjecte: així, s'exclou la presó provisional si el màxim de la pena prevista per al fet imputat no supera els dos anys de presó, excepte en els casos excepcionals que preveu la Llei.

En segon lloc, l'article 503 estableix amb precisió quines són les finalitats legítimes que justifiquen la presó provisional. Aquesta ha de conjurar en cada cas concret un d'aquests riscos: que l'imputat se sostregui a l'acció de la justícia; que l'imputat ocult, alteri o destrueixi proves; o que l'imputat cometi nous fets delictius. En aquest últim cas, el principi de proporcionalitat imposa que la presó provisional no es pugui acordar per riscos genèrics que l'imputat pugui cometre qualsevol fet delictiu. Per exigència de la presumpció d'innocència, aquesta mesura s'ha de limitar als casos en els quals el risc esmentat sigui concret. La Llei contribueix a objectivar aquest requisit, i s'incrementen així les garanties processals de l'imputat.

També s'emprèn una profunda reforma de la regulació de la durada de la presó provisional. Es comença per enunciar el principi, derivat de l'excepcionalitat abans indicada i del que disposa l'article 17.4 de la Constitució, que la presó provisional no pot tenir una durada indefinida, sinó que únicament es pot mantenir mentre subsisteixin les finalitats constitucionalment legítimes que la justifiquen en un cas concret. Partint d'aquesta premissa, l'article 504 regula els diversos casos de durada màxima i el seu còmput, tenint en compte una altra vegada l'exigència de proporcionalitat. Dit d'una manera planera, un subjecte no pot romandre indefinidament privat de llibertat sense que n'hagi estat declarada la culpabilitat, encara que subsisteixin els riscos que esta-

bleix l'article 503. D'aquesta manera, com ha succeït fins ara, els terminis màxims de durada de la privació provisional, ni que sigui de manera indirecta o mediata, imposen una càrrega a l'Administració de Justícia penal per actuar sense dilacions indegudes. En aquest sentit, la Llei dona resposta a la jurisprudència del Tribunal Europeu de Drets Humans, rebuda pel nostre Tribunal Constitucional, a l'entorn del dret de tota persona detinguda preventivament a ser jutjada en un termini raonable o a ser posada en llibertat durant el procediment, garantit a l'article 5.3 del Conveni europeu per a la protecció dels drets humans i de les llibertats fonamentals.

IV

A més de les qüestions fonamentals dels pressupòsits i la durada de la presó provisional, que sens dubte són les que tenen més necessitat de reforma vista la jurisprudència constitucional, aquesta Llei orgànica també incideix en altres aspectes importants d'aquesta institució.

Pel que fa al procediment, es manté la regla, introduïda en la reforma feta per la Llei orgànica 5/1995, de 22 de maig, que la presó provisional només es pot acordar a instància del ministeri fiscal o d'una part acusadora. Així mateix, es manté la regla que la mesura només es pot acordar després de la realització d'una audiència en la qual el jutge o el tribunal hagi oït les alegacions de les parts i hagi tingut en compte, si s'escau, les proves aportades. En relació amb això, l'article 505 introdueix algunes millores tècniques i dona resposta a problemes concrets que s'havien plantejat a la pràctica.

Pel que fa a la resolució per la qual s'acorda la presó provisional, s'incideix en la necessitat de la seva motivació, d'acord amb les exigències constitucionals. Es presta una atenció particular al cas en què la privació de llibertat s'acordi en casos en què el sumari s'hagi declarat secret: l'article 506 tracta de donar una solució que assoleixi la concordança pràctica entre el dret de l'imputat a conèixer els motius pels quals se'l priva de llibertat i la necessitat de l'Estat d'investigar eficaçment els fets aparentment delictius.

Pel que fa als recursos davant les resolucions sobre presó o llibertat provisionals, l'article 507 tracta de simplificar-ne i accelerar-ne la tramitació, en disposar que en tot cas l'apel·lació se substanciï per la via de l'article 766, és a dir, a través de les normes del recurs d'apel·lació del procediment abreujat. A més, a l'article esmentat es pretén deixar clar que, si declarada secreta la instrucció, l'imputat no ha tingut coneixement íntegre de la interlocutòria de presó fins que es va aixecar el secret esmentat, pot recórrer tant la interlocutòria que li va ser notificada inicialment com, posteriorment, la interlocutòria íntegra.

Quant a les modalitats de la presó provisional, d'una banda es manté la presó atenuada tradicional i, de l'altra, es reforma notablement la presó incomunicada. Així, s'estableixen amb precisió els pressupòsits, la durada i el contingut de la incomunicació, i es modernitza una regulació clarament arcaica i obsoleta.

Article primer.

Es fa una nova redacció dels articles següents del capítol III del títol VI del llibre II de la Llei d'enjudiciament criminal:

«Article 502.

1. Poden decretar la presó provisional el jutge o el magistrat instructor, el jutge que formi les primeres diligències, i també el jutge penal o tribunal que conegui de la causa.

2. La presó provisional només s'ha d'adoptar quan objectivament sigui necessària, de conformitat amb el que estableixen els articles següents, i quan no hi hagi altres mesures menys costoses per al dret a la llibertat per mitjà de les quals es puguin assolir les mateixes finalitats que amb la presó provisional.

3. Per adoptar la presó provisional, el jutge o el tribunal ha de tenir en compte la repercussió que aquesta mesura pugui tenir en l'imputat, i considerar les seves circumstàncies i les del fet objecte de les actuacions, com també l'entitat de la pena que pugui ser imposada.

4. No s'ha adoptar en cap cas la presó provisional quan de les investigacions practicades s'infereixi racionalment que el fet no és constitutiu de delicte o que es va cometre mentre hi havia una causa de justificació.»

«Article 503.

1. La presó provisional només es pot decretar quan concorrin els requisits següents:

1r Que consti en la causa l'existència d'un o de diversos fets que presentin caràcters de delicte sancionat amb una pena amb un màxim igual o superior a dos anys de presó, o bé amb una pena privativa de llibertat d'una durada inferior si l'imputat té antecedents penals no cancel·lats ni susceptibles de cancel·lació, derivats d'una condemna per delicte dolós.

Si són diversos els fets imputats cal atènyer-se al que preveuen les regles especials per a l'aplicació de les penes, de conformitat amb el que disposa la secció 2a del capítol II del títol III del llibre I del Codi penal.

2n Que apareguin en la causa prou motius per creure responsable criminalment del delicte la persona contra qui s'hagi de dictar la interlocutòria de presó.

3r Que mitjançant la presó provisional es persegueixi alguna de les finalitats següents:

a) Assegurar la presència de l'imputat en el procés quan es pugui inferir racionalment un risc de fuga.

Per valorar l'existència d'aquest perill cal atènyer-se conjuntament a la naturalesa del fet, a la gravetat de la pena que es pugui imposar a l'imputat, a la situació familiar, laboral i econòmica d'aquest, així com a la imminència de la realització del judici oral, en particular en els casos en què és procedent incoar el procediment per a l'enjudiciament ràpid que regula el títol III del llibre IV d'aquesta Llei.

Es procedent acordar per aquesta causa la presó provisional de la persona imputada quan, vistos els antecedents que resultin de les actuacions, qualsevol òrgan judicial hagi dictat almenys dues requisitòries per a la seva crida i cerca en els dos anys anteriors. En aquests casos no és aplicable el límit que estableix l'ordinal 1r d'aquest apartat respecte de la pena.

b) Evitar l'ocultació, l'alteració o la destrucció de les fonts de prova rellevants per a l'enjudiciament en els casos en què hi hagi un perill fundat i concret.

No és procedent acordar la presó provisional per aquesta causa quan es pretengui inferir aquest perill únicament de l'exercici del dret de defensa o de falta de col·laboració de l'imputat en el curs de la investigació.

Per valorar l'existència d'aquest perill cal atènyer-se a la capacitat de l'imputat per accedir per

ell mateix o a través de tercers a les fonts de prova o per influir sobre altres imputats, testimonis o perits o els qui ho puguin ser.

c) Evitar que l'imputat pugui actuar en contra de béns jurídics de la víctima, especialment quan aquesta sigui alguna de les persones a què es refereix l'article 153 del Codi penal. En aquests casos, no és aplicable el límit que estableix l'ordinal 1r d'aquest apartat respecte de la pena.

2. També es pot acordar la presó provisional, si hi concorren els requisits que estableixen els ordinals 1r i 2n de l'apartat anterior, per evitar el risc que l'imputat cometi altres fets delictius.

Per valorar l'existència d'aquest risc cal atènyer-se a les circumstàncies del fet, així com a la gravetat dels delictes que es puguin cometre.

Només es pot acordar la presó provisional per aquesta causa quan el fet delictiu imputat sigui dolós. No obstant això, el límit que preveu l'ordinal 1r de l'apartat anterior no és aplicable quan dels antecedents de l'imputat i altres dades o circumstàncies que aportin la policia judicial o resultin de les actuacions es pugui inferir racionalment que l'imputat actua concertadament amb una altra persona o altres persones de manera organitzada per a la comissió de fets delictius o du a terme les seves activitats delictives amb habitualitat.»

«Article 504.

1. La presó provisional ha de durar el temps imprescindible per assolir qualsevol de les finalitats que preveu l'article anterior i mentre subsisteixin els motius que van justificar-ne l'adopció.

2. Quan la presó provisional s'hagi decretat en virtut del que preveuen el paràgraf a) de l'ordinal 3r de l'apartat 1 o l'apartat 2 de l'article anterior, la seva durada no pot passar d'un any si el delicte té assenyalada una pena privativa de llibertat igual o inferior a tres anys, o de dos anys si la pena privativa de llibertat assenyalada per al delicte és superior a tres anys. Això no obstant, quan hi concorren circumstàncies que fan preveure que la causa no es pot jutjar en aquells terminis el jutge o tribunal pot acordar, en els termes que preveu l'article 505, mitjançant una interlocutòria una sola pròrroga de fins a dos anys, si el delicte té assenyalada una pena privativa de llibertat superior a tres anys, o de fins a sis mesos, si el delicte té assenyalada una pena igual o inferior a tres anys.

Si l'imputat és condemnat, la presó provisional es pot prorrogar fins al límit de la meitat de la pena efectivament imposada en la sentència, quan aquesta hagi estat recorreguda.

3. Quan la presó provisional s'ha acordat en virtut del que preveu l'apartat 1.3r b) de l'article anterior, la seva durada no pot passar de sis mesos.

No obstant això, quan s'hagi decretat la presó comunicada o el secret del sumari, si abans del termini que estableix el paràgraf anterior s'hagués aixecat la comunicació o el secret, el jutge o tribunal ha de motivar la subsistència del pressupòsit de la presó provisional.

4. La concessió de la llibertat pel transcurs dels terminis màxims per a la presó provisional no ha d'impedir que aquesta s'acordi en el cas que l'imputat, sense motiu legítim, deixi de comparèixer a qualsevol crida del jutge o tribunal.

5. Per computar els terminis que estableix aquest article s'ha de tenir compte el temps que l'imputat ha estat detingut o sotmès a presó provisional per la mateixa causa.

Tanmateix s'ha d'excloure d'aquell còmput el temps en què la causa pateixi dilacions no imputables a l'Administració de Justícia.»

«Article 505.

1. Quan el detingut sigui posat a disposició del jutge d'instrucció o tribunal que hagi de conèixer de la causa, llevat que decreti la seva llibertat provisional sense fiança, aquest ha de convocar una audiència en la qual el ministeri fiscal o les parts acusadores poden interessar que es decreti la presó provisional de l'imputat o la seva llibertat provisional amb fiança.

En els casos del procediment que regula el títol III del llibre IV d'aquesta Llei, aquest tràmit s'ha de substanciar d'acord amb el que estableix l'article 798, llevat que l'audiència s'hagi realitzat anteriorment.

2. L'audiència que preveu l'apartat anterior s'ha de realitzar en el termini més breu possible dins les 72 hores següents a la posada a disposició judicial del detingut i a s'hi ha de citar l'imputat, que ha d'estar assistit d'un lletrat elegit per ell mateix o designat d'ofici, el ministeri fiscal i les altres parts compareixents. L'audiència també s'ha de realitzar per sol·licitar i decretar, si s'escau, la presó provisional de l'imputat no detingut o la seva llibertat provisional amb fiança.

3. En l'audiència, si el ministeri fiscal o alguna part acusadora sol·licita que es decreti la presó provisional de l'imputat o la seva llibertat provisional amb fiança, els qui concorrin poden fer-hi al·legacions i proposar els mitjans de prova que es puguin practicar en la interlocutòria o dins les 72 hores indicades abans a l'apartat anterior.

4. El jutge o tribunal ha de decidir sobre la procedència o no de la presó o de la imposició de la fiança. Si cap de les parts les insta, ha d'acordar necessàriament la immediata posada en llibertat de l'imputat que estigui detingut.

5. Si per qualsevol raó l'audiència no es pot dur a terme, el jutge o tribunal pot acordar la presó provisional, si hi concorren els pressupòsits de l'article 503, o la llibertat provisional amb fiança. Això no obstant, dins les 72 hores següents, el jutge o tribunal ha de convocar una nova audiència, i adoptar les mesures que escaiguin per la falta de realització de la primera audiència.

6. Quan el detingut sigui posat a disposició d'un jutge diferent del jutge o tribunal que conegui o hagi de conèixer de la causa, i el detingut no pugui ser posat a disposició d'aquest últim en el termini de 72 hores, el primer ha de procedir d'acord amb el que preveuen els apartats anteriors. Això no obstant, una vegada que el jutge o tribunal de la causa rebí les diligències, ha d'oír l'imputat, assistit del seu advocat, tan aviat com pugui i ha de dictar la resolució que sigui procedent.»

«Article 506.

1. Les resolucions que es dictin sobre la situació personal de l'imputat han d'adoptar la forma d'interlocutòria. La interlocutòria que acordi la presó provisional o en disposi la prolongació ha d'expressar els motius pels quals la mesura es considera necessària i proporcionada respecte de les finalitats que en justifiquen l'adopció.

2. Si la causa ha estat declarada secreta, en la interlocutòria de presó se n'han d'expressar les particularitats que, per preservar la finalitat del secret, hagin de ser omeses de la còpia que s'hagi de notificar. En cap cas no s'ha d'ometre en la notificació una descripció succinta del fet imputat i de quina o quines finalitats que preveu l'article 503 es pretén aconseguir amb la presó. Quan s'aixequi el secret del sumari, s'ha de notificar immediatament la interlocutòria íntegra a l'imputat.

3. Les interlocutòries relatives a la situació personal de l'imputat s'han de posar en coneixement dels ofesos i perjudicats directament pel delictes la seguretat dels quals es pugui veure afectada per la resolució.»

«Article 507.

1. Contra les interlocutòries que decretin, prorroguin o deneguin la presó provisional o acordin la llibertat de l'imputat es pot exercir el recurs d'apel·lació en els termes que preveu l'article 766, que gaudeix de tramitació preferent. El recurs contra la interlocutòria de presó s'ha de resoldre en un termini màxim de 30 dies.

2. Quan en virtut del que disposa l'apartat 2 de l'article anterior no s'ha notificat íntegrament la interlocutòria de presó a l'imputat, aquest també pot recórrer la interlocutòria íntegra quan li sigui notificat, de conformitat amb el que disposa l'apartat anterior.»

«Article 508.

El jutge o tribunal pot acordar la substitució de la presó provisional de l'imputat pel seu arrest domiciliari quan per raó de malaltia l'internament comporti un perill greu per a la seva salut. L'arrest domiciliari s'ha d'acordar amb la vigilància que sigui necessària. El jutge o tribunal pot autoritzar que l'imputat surti del seu domicili durant les hores necessàries per al tractament de la seva malaltia, sempre amb la vigilància necessària.»

«Article 509.

1. El jutge d'instrucció o tribunal pot acordar la detenció o presó incomunicades per evitar que se sostreguin a l'acció de la justícia persones suposadament implicades en els fets investigats, o que s'ocultin, alterin o destrueixin proves relacionades amb la seva comissió, o que es cometin nous fets delictius.

2. La incomunicació dels detinguts o presos ha de durar el temps estrictament necessari per practicar amb urgència diligències tendents a evitar els perills a què es refereix l'apartat anterior. La incomunicació no es pot estendre més enllà de cinc dies. En els casos en què la presó s'acordi en una causa per algun dels delictes a què es refereix l'article 384 bis o es tracti d'investigacions que afectin activitats pròpies de la delinqüència organitzada, la incomunicació es pot prorrogar per un altre termini no superior a cinc dies.

Això no obstant, el jutge o tribunal que conegui de la causa pot manar que el pres torni a quedar incomunicat, fins i tot després d'haver estat posat en comunicació, sempre que la causa ofereixi mèrits per fer-ho. Aquesta segona incomunicació en cap cas no pot excedir els tres dies.»

«Article 510.

1. L'incomunicat pot assistir amb les precaucions oportunes a les diligències en les quals aquesta Llei li doni intervenció quan la seva presència no pugui desvirtuar l'objecte de la incomunicació.

2. Es permet al pres que compti amb els efectes que ell mateix es proporcioni sempre que a judici d'un jutge o tribunal no frustrin les finalitats de la incomunicació.

3. El pres no pot efectuar ni rebre cap comunicació. No obstant això, el jutge o tribunal pot autoritzar comunicacions que no frustrin la finalitat de la presó incomunicada i ha d'adoptar, si s'escau, les mesures oportunes.»

«Article 511.

1. Per portar a efecte la interlocutòria de presó s'han d'expedir dos manaments: un a la Policia Judi-

cial o agent judicial, si s'escau, que hagi d'executar-lo, i un altre al director de l'establiment que hagi de rebre el presó.

En el manament s'han de consignar les dades personals que constin de l'imputat, el delictes que doni lloc al procediment i si la presó ha de ser amb comunicació o sense.

2. Els directors dels establiments no han de rebre cap persona en condició de presó sense que se'ls lliuri un manament de presó.

3. Una vegada dictada la interlocutòria per la qual s'acordi la llibertat del presó, immediatament s'ha d'expedir un manament al director de l'establiment.»

Article segon.

Es fa una nova redacció dels articles de la Llei d'enjudiciament criminal que a continuació es detallen:

U. L'article 529 queda redactat de la manera següent:

«Quan no s'hagi acordat la presó provisional de l'imputat, el jutge o tribunal ha de decretar, d'acord amb el que preveu l'article 505, si l'imputat ha de donar o no una fiança per continuar en llibertat provisional.

En la mateixa interlocutòria, si el jutge o tribunal ha decretat la fiança, ha de fixar la qualitat i quantitat de la que ha de prestar.

Aquesta interlocutòria s'ha de notificar a l'imputat, al ministeri fiscal i a les altres parts compareixents i s'hi pot recórrer d'acord amb el que preveu l'article 507.»

Dos. L'article 530 queda redactat de la manera següent:

«L'imputat que hagi d'estar en llibertat provisional, amb fiança o sense, ha de constituir apud acta l'obligació de comparèixer en els dies que li van ser assenyalats en la interlocutòria respectiva i, a més, totes les vegades que sigui cridat davant el jutge o tribunal que conegui de la causa. Per garantir el compliment d'aquesta obligació, el jutge o tribunal pot acordar motivadament la retenció del seu passaport.»

Tres. Els paràgrafs tercer i quart de l'article 539 de la Llei d'enjudiciament criminal queden redactats de la manera següent:

«Per acordar la presó o la llibertat provisional amb fiança de qui estigui en llibertat o agreujar les condicions de la llibertat provisional ja acordada i substituir-la per la de presó o llibertat provisional amb fiança, s'ha de requerir la sol·licitud del ministeri fiscal o d'alguna part acusadora, i s'ha de resoldre amb la realització prèvia de la compareixença a la qual es refereix l'article 505.

Això no obstant, si a judici del jutge o tribunal hi concorren els pressupòsits de l'article 503, s'ha de dictar interlocutòria de reforma de la mesura cautelar, o fins i tot de presó, si l'imputat està en llibertat, però s'ha de convocar, per a les 72 hores següents, la compareixença indicada.»

Article tercer.

Es fa una nova redacció de l'últim paràgraf de l'article 544 bis:

«En cas que l'inculpat incompleixi la mesura acordada pel jutge o tribunal, aquest ha de convocar

la compareixença que regula l'article 505 d'aquesta Llei per a l'adopció de la presó provisional en els termes de l'article 503 o una altra mesura cautelar que impliqui més limitació de la seva llibertat personal, per a la qual cosa s'ha de tenir en compte la incidència de l'incompliment, els motius, la gravetat i les circumstàncies, sense perjudici de les responsabilitats que puguin resultar de l'incompliment.»

Article quart.

1. S'afegeix un nou paràgraf a l'article 306 de la Llei d'enjudiciament criminal amb el contingut següent:

«Quan en els òrgans judicials hi hagi els mitjans tècnics necessaris, el fiscal pot intervenir en les actuacions de qualsevol procediment penal, inclosa la compareixença de l'article 505, mitjançant videoconferència o un altre sistema similar que permeti la comunicació bidireccional i simultània de la imatge i el so.»

2. Es dóna contingut a l'article 325 de la Llei d'enjudiciament criminal:

«Article 325.

El jutge, d'ofici o a instància de part, per raons d'utilitat, seguretat o d'ordre públic, així com en els casos en què la compareixença de qui hagi d'intervenir en qualsevol tipus de procediment penal com a imputat, testimoni, perit, o en una altra condició, sigui particularment costosa o perjudicial, pot acordar que la compareixença es faci per mitjà de videoconferència o un altre sistema similar que permeti la comunicació bidireccional i simultània de la imatge i el so, d'acord amb el que disposa l'apartat 3 de l'article 229 de la Llei orgànica del poder judicial.»

3. S'afegeix un nou article 731 bis a la Llei d'enjudiciament criminal:

«Article 731 bis.

El tribunal, d'ofici o a instància de part, per raons d'utilitat, seguretat o d'ordre públic, així com en els casos en què la compareixença de qui hagi d'intervenir en qualsevol tipus de procediment penal com a imputat, testimoni, perit, o en una altra condició, sigui costosa o perjudicial, pot acordar que la seva actuació es faci per mitjà de videoconferència o un altre sistema similar que permeti la comunicació bidireccional i simultània de la imatge i el so, d'acord amb el que disposa l'apartat 3 de l'article 229 de la Llei orgànica del poder judicial.»

4. Es fa una nova redacció del paràgraf inicial de l'apartat 1 de l'article 797 de la Llei d'enjudiciament criminal:

«1. El jutjat de guàrdia, després de rebre l'atestat policial, junt amb els objectes, els instruments i les proves que, si s'escau, l'acompanyin, ha d'incóar, si escau, diligències urgents. Contra aquesta interlocutòria no es pot interposar cap més recurs. Sense perjudici de les altres funcions que té encomanades, ha de practicar, quan siguin pertinents, les diligències següents, en l'ordre que consideri més convenient o que aconsellin les circumstàncies, amb la participació activa del ministeri fiscal.»

Disposició addicional única.

S'addiciona a l'article 229 de la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial, un nou apartat 3 amb el contingut següent:

«3. Aquestes actuacions es poden fer per mitjà de videoconferència o un altre sistema similar que permeti la comunicació bidireccional i simultània de la imatge i el so i la interacció visual, auditiva i verbal entre dues persones o grups de persones geogràficament distants, i assegurar en tot cas la possibilitat de contradicció de les parts i la salvaguarda del dret de defensa, quan així ho acordi el jutge o tribunal.

En aquests casos, el secretari judicial del jutjat o tribunal que hagi acordat la mesura ha d'acreditar des de la pròpia seu judicial la identitat de les persones que hi intervinguin a través de la videoconferència mitjançant la tramesa prèvia o l'exhibició directa de documentació, per coneixement personal o per qualsevol altre mitjà processal idoni.»

Disposició derogatòria única.

Queden derogats els articles 504 bis.2 i 517, així com el paràgraf segon de l'article 518 de la Llei d'enjudiciament criminal.

Disposició final única.

Aquesta Llei orgànica entra en vigor l'endemà de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Per tant,

Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin aquesta Llei orgànica i la facin complir.

Madrid, 24 d'octubre de 2003.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
JOSÉ MARÍA AZNAR LÓPEZ

19800 *LLEI 31/2003, de 27 d'octubre, de conservació de la fauna silvestre als parcs zoològics.* («BOE» 258, de 28-10-2003.)

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei.
Sapiguen: Que les Corts Generals han aprovat la Llei següent i jo la sanciono.

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

El Consell de la Unió Europea, amb data 29 de març de 1999, va adoptar la Directiva 1999/22/CE, relativa al manteniment d'animals salvatges en parcs zoològics, a fi d'establir una base comuna als estats membres que propiciï l'aplicació correcta de la legislació comunitària en matèria de conservació de la fauna silvestre, i que, d'altra banda, assegurui que els parcs zoològics compleixin el seu important paper en l'educació pública, la investigació científica i la conservació de les espècies. Amb aquesta finalitat, la Directiva exigeix l'establiment d'un règim d'autorització i d'inspecció dels parcs zoo-

lògics, que garanteixi el compliment de condicions bàsiques de sanitat, benestar i seguretat, per mantenir la bona salut física i psíquica dels animals salvatges que habiten en els parcs esmentats.

Les prescripcions d'aquesta Directiva són coherents amb les obligacions imposades al Reglament (CE) núm. 338/97 del Consell, de 9 de desembre de 1996, relatiu a la protecció d'espècies de la fauna i flora silvestres mitjançant el control del seu comerç, que obliga els estats membres a disposar d'instal·lacions adequades per a l'alberg i l'assistència per als casos d'importació d'espècimens vius de gran nombre d'espècies, i es prohibeix l'exposició pública d'espècimens de les espècies del seu annex A amb finalitats comercials, excepte en cas d'excepció concreta justificada per finalitats educatives, d'investigació o de cria. Així mateix, són coherents amb el que disposen la Directiva 79/409/CEE del Consell, de 2 d'abril de 1979, relativa a la conservació de les aus silvestres, i la Directiva 92/43/CEE del Consell, de 21 de maig de 1992, relativa a la conservació dels hàbitats naturals i de la fauna i flora silvestres, que prohibeixen la captura, el manteniment i el comerç de gran nombre d'espècies, però permeten determinades excepcions, precisament, per a la investigació, l'educació i la cria, la repoblació i la reintroducció d'espècies.

D'altra banda, el Conveni per a la conservació de la diversitat biològica, fet a Rio de Janeiro el 5 de juny de 1992, és el primer instrument jurídic internacional que recull els termes «conservació "in situ" i "ex situ"» com a mecanismes de protecció dels recursos biològics i genètics. Referent a això, aquest Conveni defineix les mesures «in situ» com «la conservació dels ecosistemes i els hàbitats naturals i el manteniment i la recuperació de poblacions viables d'espècies en els seus entorns naturals», mentre determina la important funció complementària de les mesures «ex situ», orientades a establir instal·lacions per a la conservació i la investigació de plantes, animals i microorganismes, a adoptar mesures per a la recuperació, rehabilitació i reintroducció d'espècies amenaçades als seus hàbitats naturals, a gestionar la collita de recursos biològics dels hàbitats naturals i a cooperar, finançament, científicament i tècnicament a la conservació «ex situ». Accions, totes aquestes, en les quals els zoològics poden i han de ser subjectes actius de gran valor.

En definitiva, els parcs zoològics han de ser una font de coneixements científics que estigui a disposició d'universitats, d'institucions dedicades a la investigació i d'organitzacions compromeses amb la conservació de la naturalesa, a fi que aquestes entitats puguin contribuir no només a la conservació «ex situ» de les espècies silvestres, sinó també a la seva conservació «in situ» a mesura que els seus hàbitats es van reduint i la seva distribució geogràfica es va fent més fragmentada.

A Espanya hi ha un buit jurídic sobre la protecció de la fauna silvestre en captivitat, ja que la Llei 4/1989, de 27 de març, de conservació dels espais naturals i de la flora i fauna silvestres, tot i que preveu les mesures de conservació fora de l'hàbitat natural de cada espècie (conservació «ex situ»), ho fa tímidament, com a criteri d'actuació de les administracions públiques en favor de la preservació de la diversitat genètica. A més, en general la legislació espanyola sobre agrupacions zoològiques només estableix requisits de tipus higienicosanitari, fonamentalment, i també algunes normes sobre autorització i registre de nuclis zoològics, establiments per a l'equipament, centres per al foment i la cura d'animals de companyia i similars.

Així mateix, els parcs zoològics han de tenir com a funció el foment de l'educació i de la presa de consciència pel públic respecte de la conservació de la biodiversitat.